

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi romai kath. irodalmi társulat heti közlönye.

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjajukért kapják. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészévre 4 frt félévre 2 frt, negyedévre 1 frt.

Ugy a Lap szellemi részét illető cikkeket, mint az előfizetési pénzek a „Közművelődés“ szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendők.

Hizelgők a társadalomban.

Felforgatott viszonyok közé jutottunk. A nyilvános és maganelet terén a hizelgés mind nagyobb és nagyobb hódításokat tesz. A heves pártusák helyett, — melyek az antik klasszikus világnak mind köztársasági, mind egyeduralmi saisonában a harcias kedelyeket annyira és annyiszor megrakodtatták — ma az aljas hizelgés ütötte fel hydra fejét. A nyílt őszinteség ma-holnap teljesen a történelemmé leend. Tanácskozó helyek, mint pl.: törvényszékek, népgyűlések, egyletek számos szónokai, a helyett, hogy az igazság plasztikus kinyomatának termékével boldogítanak együgyű hallgatóikat, s tapasztalatuk s erkölcsi tökélyüknek az igazságot fürkészsze emelnek a humanitás legszebb emlékét: nemes, erzelmet színtelő, szép hangzatban bővelkedő, de ürességtől kongó mérges szellem dobozaikat szórták a hallgatók tömege közé. A jóhiszemű hallgatóság azt elfogadja, gondolatmenetét amazok elvei szerint idomítja, szóval: vult decipi ergo decipiatur . . .

Ezen a társadalomban vezérszerepre hívott egyéniségek, ha nem is szószerint, de — quoad sensum — jól tudják és érzik hatályát nagy Széchenyink eme mordatának: „a halandót legnagyobb tokélyre azon idomzata emelendi, melyben a lélek legtöbb, a szív sok s a test elég táplálást nyer“ — tudják, de mégis az egoismus békója alatt görnyedezve tiszttségük és hivataluk hajhászásában megfélekedkeznek az emberbaráti köteletség a, b, c-jéről, „h'aranyos horoggal, h'arany halakat horgásznak;“ de mit is törődjenek ők Pittacus-sal: „a hosszú életnek végére figyelj,“ mikor Chilon „használd a pillanatot,“ Periander „ügyesség mindent kivisz,“ arra figyelmeztet. „Si hoc fit in veridi“, akkor bizony igaza van Biasnak: hogy az emberek többsége gonoszakból áll . . .“ Csak ezelőtt egy nappal mint a lokomotiv, gözzel: ép úgy telítve valának e nemes uracsok, arisztokratikus göggel, de ma mivel égető szűkségük van a turbára irgalmatlan jó szívűséggel sztoztogják a parolét meg pácsit, s „hiv-

ják János bácsit“ . . . Valóban ritkák a római Fabriciusok s hányzanak az atheni Aristidesek vezérférfiaink sorában.

Ez az érem egyik fele, de nézzük a más oldalát is!

A római irodalom ezüst korszakának egyik szabadon ugyan, de mélyen gondolkozó jellemes történésze, „kiben Róma az ő régi tisztaságában és nagyságában még egyszer feltűnik“ C. Cornelius Tacitus Annalessei I. k. 7. f-ben így beszél: „At Romae ruere in servitium consules, patres, eques, quanto quis illustrior, tanto magis falsi ac festinantes, vultuque composito . . . lacrimas, gaudium, questus, adulationem miscebant.“ A mi Rómában megtörtént: nem ismétlődik-e az naponkint korunk társadalmi köreinek minden rétegében; nem váltotta-e fel az öntudatos nyílt természetességet, a bukfenckeket hányó modern mesterkelt hizelgés; nem nyomta-e agyon a tiszteletreméltó egyszerűséget a nyálkás, vizenyős izetlenség, tulterheltség? Most nemcsak az imperatorok előtt változtatja magát löcs-csé a gyáva hizelgő, hanem még a piciny potentatorok előtt is erkölcsileg maródi lesz, csak-hogy valamiképp zsiros fazékhoz juthasson, s ha eljutott: régi elveit és álláspontját szegre akasztja, hisz „honores mutant mores“ neki alkalmazkodni kell; de kötelezései teljesítésében is az egykori lankadatlan buzgóságot dermedt lethargia váltja fel, s miért ne? hisz megcsontosodott már számára az elv: „superiores honora, officium fac taliter qualiter.“ Az ilyen lágy prózai lélek néha mond igazságot is, melynek éle alkalom adtan imádott tárgyát, par-donnez, „személyét“ megkarczolatja . . . de ha szembesítve van s bizonyosságot tenni kéred fel: rögtön rövid memoriáját tolja előtérbe, nála az igazság nem nyilvános, hanem magánjellegű, s hol neki, mint emberbarátnak erélyes és hajthatatlannak kellene mutatkozni: ott mint jellem-szegény ingadozó csüggeteg lesz, a szilárd alap kisiklik lábai alól, tédet-fejét hajt a kissé hatalmasabbak előtt, s a ki azelőtt csak néhány percczel neked <igent> mon-

dott, most ő, a nemleges nemnek pozitív védője; az aljas hízlegés valóságos pokoli masinája áll benne előttd!

Ilyszerü genre-képpel találkozunk nem egyszer társadalmi életünkben „felülről lefelé“ s „alulról fölfelé.“ Az ilyen alakok társaságát, — mint a nemzet apostola tette — jó lesz kerülnünk; metaphorikus észjárásukat, mely hízlegő füzfa-poeta cadenciáját mindig készletben tartja, legjobb egyszerűen tudomásul sem venni; ovatosak legyünk, mert ha kétszínűségük tekervényes tömkelegébe berántottak, onnan a ki-utat nem igen lehet eltalálni; a tenger szélén ülő ravasz sűrénék, ők, kik az embereket azért csalogatják mézes hízlegésükkel, hogy a pusztulás tengerének mélységébe taszithassák, de ha mégis a társadalom ezen vérszipói közelünkbe jutva chameleoni szerepüket valósítani próbálnak: idézzük fejükre, nozzuk emlékezetükbe, magyarul is e latin mondatot: „nolo esse laudator, ne videar adulator . . .“
Dr. Veress.

Szükséges-e a hitoktatás már a gyermekeknek?

(Olvasztott a háromszéki r. k. tanító gyűlésen 1886. febr. 17 én.)

A művelt Europa egyik köztársasági kormánya másfél tizeddel ezelőtt azon nevezetes nyilatkozattal lepte meg bízgó tanfériait, hogy „A hitoktatás össze nem illik az állam önálló méltóságával.“ Ezen figyelemre méltó magas határozat igazságos voltának és alapszerűségének közelebbi megvitatása diplomatikus készsétséget s holmi egyéni hajlamot tételez föl, mely e nyilvános térre nem való, a száraz tény valódisága előtt azonban egyetlen józan gondolkodó sem zárhatja el szemét annál is inkább, mivel a különös tünevény már többé-kevésbé általános uralomra vergődött. Egékig magasztalt századunkban a francia nemzet nyitá meg iskoláinak ablakait először, hogy azokon át az Istent kiüzze; s e nemesebb tehetségeiben megmérgezt népnek oktalan meggyőződése lassankint eljutott hozzánk is, úgy hogy szép hazánk száznandó ifjúsága napjainkban sok helyen nem részesül valásoktatásban. Nem nagyitok, ha kimondom, hogy a fensőbb intézkedés, vagy bünös engedékenység kedvező talajra talált, gazdagon termi gyümölcsseit, mert jelenleg tekintélyes számú egyének beszélnek a vallásos nevelés haszontalansága mellett. Mennyire gyorsan terjed e veszélyes áramlat s mily közel jutott az ártatlan szívek szentélyéhez, kiméltetlen kegyetlenséggel szedvén áldozatait, — bizonyítja azon meg-megújuló keserü feljajdulás, mely már a legmagasabb körökig elhatott.

Kisértsük meg tehát néhány általános vonásban kimutatni az iskolai hitoktatás szükségességét.

Midön az Isten képmását magánviselő gyermek öntudata ébredezni kezd, vagyis mindjárt az értelem hajnalán szükséges az ártatlan léleknek örök rendeltetését megmutatni, őt a vallásérkölcsi élet előcsarnokába bevezetni, ifju szíve előtt a hit csatornáját megnyitani. Ez a valódi keresztény álláspont, mely az isteni akaratban birja gyökerét. A nagy teremő örök határozata egyedül a vallásos nevelésben nyilvánul. Lehetetlen, hogy a legfelsőbb hatalom és a nyomorult földi élet ideiglenes bir-

tokosa közt az összekötő kapocs megszakadna épen az öntudat reggelén. E szent kötelék pedig a vallásos érzék, mely emberi természetünknek legmélyebb részében trónol. Oly magasztos, annyira általános érdekü az Alkotónak e nagyszerü müve, hogy annak az emberi lélek egyéb tehetségeivel egyenlő arányban kell fejlődnie. Épen azért látjuk a legnagyobb tanitót Jézus Krisztust, a kisdedek körében, épen eze ok volt megteremtője az apostol azon szép hasonlatának, mely szerént a hitnek tanait „tej“ gyanánt tünteti föl, mely a leggyöngébb léleknek is táplálékul szolgálhat. — Az egyház isteni küldetéséhez híven soha sem zárta el tanításának csatornáit a kiskorúak előtt sőt általános, úgy mint tartományi zsinatok parancsolják annak szükségét, hogy az Istenért teremtett lélek természetfölötti céljára megkivántató oktatásban és nevelésben részesüljön. Ezt kívánja a nevelés fogalma az ifju kor öntudata, a hitoktatás célja és hitszegény korunk iránya.

Az ember tehetségeit jövő élethivatásának megfelelőleg folytonosan fejleszteni és tökéletesíteni annyit tesz, mint nevelni. Egyszerü meghatározása ez ama nagy fogalomnak, mely a tudomány képviselőit, a népek életének irányadóit foglalkoztatja. Társadalmi tagot alkot tehát a nevelő, midön a hajlékony ifju lelkének veleszületett tulajdonságait gyarapítani igyekszik a végcélra vezető uton. Mert bárminő pályára készüljön valaki, a társadalomban kell szerepelnie. A nevelőnek továbbá nem szabad az isteni örök határozatot működéséből kifeledni; ha ugyanis az ember végcélja és természetfölötti rendeltetésének tekintetbe vétele nélkül folytatja munkáját, akkor egész fáradozása haszontalan s „csupán a gyermekek boldogtalanságát és saját gyalázatát eredményezi“, egy tudós francia püspök megjegyzése szerint.

Minden bölcsészeti vizsgálat háromféle tehetséget ismer természetünkben, melyek a teremtés ajándékai. Ezek a testi, értelmi és vallásérkölcsei tehetségek. Svajjon a gyermeknek ezen szép tulajdonait nem egyenlő viszonyban kell-e gyarapítani és fejleszteni, hogy a tökéletesség magaslatára eljusson, hogy a szívében hordozó hasonlatosságot önmagán megvalósítani képes legyen? Vajjon nem félszegnek mondható-e azon nevelés, mely a gyöngye ifjunak akár érzéki, akár szellemi tehetségeinek fejlesztésére fektet súlyt, a nélkül, hogy valaha Istenére emlékeztetné? Összhangzó nevelés által képződik csupán a szillárd jellemü társadalmi tag, s azért az iskola oly légkör, melyben vallásos szellemmel tápláljuk a gyermeket. Szép, ha a tanitó ügyes testalkatuakká, szellemesekké képezi a nemzet nagyreményü esemertéit, dicséretreméltó, ha gondosan idomítja a kis teremtenyeket delitermetü katonákká, szép ha értelmének homályát eloszlatni, szellemét a tudomány követelményeinek megfelelőleg iparkodik kimüvelni, de ha vallásos hitet, keresztény erkölcsöket nem olt a fiatal szívekbe, ha nem buzdította őket azon magasztos erényekre, melyek egyedül a vallásos élet kertjében teremnek: egyoldalú működése által szaporítja azon szerencsétlenek számát, melyeket a mindennapi tapasztalat oly szembetűnően mutogat. Bármily deli termettel és vonzó külsővel, bármily tanult és értelmes fővel lépjen az ifju a hitetlenség iskolájából a világ színpadára, mégis elvesztette minden becsét Isten és a

magasabb gondolkozású emberek előtt. Azért mondja egy kitűnő férfiú: „Az iskola a valláserkölcsei és szellemi ember kiáltó szüksége, a hit csatornája, a világosság fény-szórója. A gyermeket ép úgy őrizték a mindent tagadó álbölcstől, mint a barbártól, ki csak néhány szót dadog, vagy a vad embertől, ki rombol és dul, vagy csak elretentő példaként mutassatok be őket, mint a spártaiak a részeg rabszolgákat, hogy megutálják.“ „A valóság a tanításban és nevelésben elkerülhetetlen, ezt innét kizárni annyi, mint cinyomni,“ írja Dupontoup főpásztori beszédében. Nem elég tehát az ifjunak tudományos készséget adni, nem elég alkalmat nyújtani, hogy a gyermek ismerete a szellemek birodalmának termékeiből gazdagodjék, hanem mindenben és mindenütt valódi eredetét és célját kell nyíló szemek elé állítani, az Istenben való hitet, reményt és szeretet szívének puha földjébe csepegtetni. Ha az egész iskolai oktatást a vallásos szellem jöteknony melege hatja át, akkor lesz a nevelés egész, akkor képződnek hasznos polgárok, jellem tiszta férfiak, kiknek szíve a jóra lelkesül, akarata erőteljes és szilárd, cselekedeteik pedig nemesek, mert azokat az Istenség gondolata vezérli.

A mily áldásos hatása van a vallásos nevelésnek, ép oly átkot és károkot hoz a házára a hitelenség iskolája. Műveletlen lélek semmi szín alatt nem szüthet nagy tetteket, tehát a hitelenség karjai közt felnőtt ember sem hasznos szolgálatokat a közjóknak. „Azért, ha a mai világban annyi silány, haszontalan, sivár és törpe jellemű emberrel találkozunk, gondoljuk meg, hogy oly nevelési rendszernek tanítványai ők, mely a vallás-erkölcsiségre éppen semmi, vagy csak nagyon kevés súlyt fektetett“, írja egy magyar theologus. Valódi nevelés tehát hitoktatás, erkölcsi képzés nélkül nem is gondolható, s a mely tanító a gyermek legszebb tulajdonát tökéletesíteni elhanyagolja, az hasonlít Plutarch szerint azon szülőkhöz, a kik gondoskodnak gyermekeik lábbelijéről, de lábaikkal nem törődnek.

2. Senki sem tagadja az öntudat létezését. Ott szendereg ez az Istentől teremtett lélekben, mint annak legkiválóbb tulajdona. Nyilvános tanújeit naptenyre bocsátja akkor, midőn a kis emberek gondolatvilága megnyílik, midőn a külvilágról, természeti létezésükről tudomással bírnak, midőn a jó és rossz közötti különbséget fölismerik. Ime ezekben nyilatkozik az öntudat. S ki nem tudja, hogy ezek már a gyermekkorban jelentkeznek? Valóban édes öröm szállja meg a szerető anya szívét, midőn ártatlan kisdedit beszélni hallja, midőn egyszerű kérdéseire feleleteket kell adnia s midőn ébredezni látja benne az engedelmességi viszony fölismerését, az emlékezet működését. Ez az öntudatnak azon szép hajnala, melyben feltűnik az állati emberen az isteni kéz nyoma s kiemeli őt az érzéki világból, hogy magasabb tehetségeinek tért nyisson. Ekkor kezd ragyogni azon magasztos hasonlatosság, melyben Isten képmása fénylik. Gyakran korán, már az élet 6—7. évében jelenkezik s kutatásának első része saját létének, eredetének oka felé irányul s célja körül mozog. S nem égbekiáltó gonoszságot követnénk-e el a gyermekben, ha szelid hajlamának, forró kívánságának tápot nem adnánk, ha őt alkotójának ismeretére, szeretetére nem vezetnők. Istentől bírja az ember

vallásos hajlamát, természetének legmélyebb részén, alkalom adtán ki kell tehát azt fejteni s folytonos oktatás által tökéletesíteni, hogy testi növekedésével Isten képét magán megvalósíthassa. „Bölcséjétől, gyermekkorától szorongó gonddal távol tartani mindent, mi gyenge kora fénylő tisztaságára homályt borítana“, így ír a mély tudományú Bougeaud.

Az öntudat ünnepélyes föllépése e négy nagy kérdésben nyilvánul: „Ki vagy, honnan jöttél, miért vagy itt e földön és hová sietsz?“ És ha Isten maga nem tagadta meg ős apánktól e kérdésekre fölvilágosítást adni, midőn a kinyilatkoztatás által a tudatlanság sötétségét eloszlatta, vajjon megtagadhatja-e a szülő, megtagadhatja-e a tanító? Semmiképen sem, hisz a gyermeknek szintén nagy szüksége van a vallásra, ifju lelke, minél korábban egyesül Istenében, annál nagyobb bátorsággal halad rögs pályáján, annál szívósabb szeretet kapcsolja őt oktatóihoz, előljáróihoz. „Legtöbb, legnagyobb és legtisztább örömei azok, melyek a vallásosságból származnak. Azon pillanatban tehát, midőn a gyermek öntudatra ébred, midőn képes vallásos életet élni, már meg kell kezdeni a vallás-oktatást, „hogy ifjuságát megszentelje.“

3. A hitelemzés célja a gyermekeket annyira képezni, hogy midőn a felnőttek soraiba lépnek, már a képzés bevégeztet legyen. Egyház és társadalom hasznos tagot kíván a nevelőtől, már pedig mind a kettőnek égető szüksége van a vallásra. Még Voltaire is ezeket mondja: „Valamint a fejedelmek, úgy a népek életérdeke kívánja, hogy az Isten jelenléte, a ki teremtett és fentart mindent, a mi van, a ki megjutalmazza a jót és megbünteti a gonoszt, mélyen legyen vésvé a szívekbe.“ De hogyan fog megtörténni ez, hogyan készítjük elé a gyermeket jövő élethivatására, ha nem kezdjük korán szemek elé állítani Istentől való függését, ha nem törekszünk a megromlott természetben fölmerült és fölmerülő szenvedélyeket erkölcsi intelmek által ellensúlyozni? Minél fiatalabb a fa, annál könnyebben hajlítható; minél ifjabb a lélek, annál reménydusabb annak idomítása. Senkisé gondolt a felnőttek iskoláztatására, de igen is minden oktatást a kiskorakkal kezdenek, mert e korban legfogékonyabb a lélek, legalkalmasabb a test. Az ifjuság első benyomásai a legállandóbbak s az emlékek, melyeket akkor szereztünk, midőn szívünk a sokféle gond és elfoglaltatás közt meg nem oszlott, öreg korunkban is megmaradnak. Ha tehát a hitoktatás határozott irányt kíván adni az egész életnek, ha célja odahatni hogy az embert minden működésében magasabb indokok vezéreljék: akkor a gyermeki években kell leraknia azon szilárd alapokat, melyeken lassankint a valódi keresztény élet templomát fölépítheti, mert „az ifju az ő utja szerint, midőn megvénül sem távozik el attól,“ — mondja az írás. Kant, a keresztény ellenes német philosophia legkiválóbb képviselője a neveltetésében nyert vallásos érzés nyomait szívéből soha sem tudta egészen kitorolni, s talán ez egyedüli oka, hogy ő minden vakmerőségei közepette is legalább nyílt isten-tagadásra soha sem vetemedett. Mindig könnyebb eltérni, mint megtérni, a testet a bete égtől megóvni, mint abból kigyógyítani. Ha tehát a hitoktatás nem kívánja az elhatálosított szenvedélyekkel való küzdelmet, hol leg-

akkor kezdje meg jókor a rábizott tanítványok szívének virágos kertjét öntözni a kegyelem vízával.

4. Szomorú képet tár elénk a mai társadalom. Egyetlen század sem merült föl az idők folyamán, mely anynyira elszakadt volna Istentől, mint a miénk. A kor szellemét meddő hitelenség, vagy rideg indifferentismus bélyegzi. Erkölcstelenség, veszélyes romlottság uralkodik mindenütt, az alsóbb és felsőbb közökben egyaránt. A híres Franciaország, egyházunk e legidősebb leánya lobogtatá a zászlót, utána rohant a világ s az emberiség legnagyobb része a hitelenség karjaiba dőlt. Megvan méltelyezve már a légkör, a fölmerülő szellemi termékek elég szembe üdőn igazolják azt. S mi természetesebb, mint az, hogy az ifjuság mohó vágygyl szívja magába a veszélyes áramlatot. Boldogok, kiket az ár el nem sodort, boldogok, kiket a tapintatos nevelés vigyázó kezekkel vezet át a legválságosabb korban az örvény fölött. Ez az oka, hogy a mostani fiatalság borzad a vallási gyakorlatoktól, remegve közelít az isteni kegyelem forrásához. s talán a templomba is csupán szórakozás kedvéért megy, vagy pedig azért mert a törvény parancsolja. Ez az oka, hogy mostanában hallani lehet a kis gyermek ajkairól ily szavakat: „Anyám, mikor leszek már oly nagy, hogy mint atyám, nem imádkozom többé.“ Innét származik aztán az emberi büszkeség, mely nem engedi, hogy a lélek imában találja gyönyörét s midőn utoljára mind testileg, mint szellemileg elrútul, egyedül a megsemmisülés reményében keresi nyugalját. (Bougeaud „Ker. és korunk.“)

„Az ember“ — írja Dumas Sándor — elcsodálkozik a jelenkor erkölcstelensége, kétkedése, romlottsága fölött: lépjete be az első tanintézetbe, bolygassátok meg a szinleges ifjuságot, hozzátok felszínre, mi a mélyen lappang, vizsgáljátok meg az edényt és nem fogtok többé csodálkozni. A forrás már régen megvan mérgezve: abból, ki gyermek nem volt, soha sem lesz férfi.“ Gyakran ismétlik — mondja egy orvos. — hogy az erkölcsi érzék színvonala süllyedt. Tökéletesen elhiszem, — én azt a gyermek és ifju korai romlottságának tulajdonitom.“ Ime ez gyászos, de valódi képe a kornak, melynek kebelében kell a gyermeknek élnie és növekednie. S vajjon mi képes ezt megorvosolni, mi képes az elfajult ifjuságot tovább terjedésében megakadályozni, oly embereket adni a hazának, kik nem válnak szégyenére, — ha nem a korai hitoktatás? Ez, csakis ez van hivatva arra, hogy erős gátat emeljen a szivekben, megszilárdítsa az akaratot, melyen aztán az istentelenség szelleme nem fog diadalmaskodni.

A vallásra szükségünk van. „Hisz mi az ember — így kiált föl Rousseau egyik józanabb pillanatában — vallás nélkül, mennyi örömtől kell neki megfosztva lennie, mi vigasztalja őt sanyaruságában, minő bizonyosság ébreszti őt oly jó tettekre, melyeket ki sem lát, mily szó hangzik szívében, minő jutalmat várhat erényességéért, hogyan tekintheti a halát?“ És ha szükségünk van, ha vallás nélkül a társadalom fenn nem állhat, mivel polgári egység csak virágzó erkölcsök közt gondolható: akkor az ifjuság első életéveiben kell azokat a gyermek fogékony szívébe csepegtetni, mert midőn erőt vesz rajta a hitszegény kor szelleme, már többé nincs idő őt az erényesség útjára vezetni és azon föntartani.

Kiváló gondját képezé mindig az egyháznak a val-

lóságos nevelés s e különös gond épen ebben birja alapját a bécsi tartományi zsinat következő határozata szerint: „Foglaltassék el az Istentől és Istenért teremtett lélek üdvös intésekkel mindjárt az örölem hajnalán, nehogy az isteniek helyére a világ és ördög benyomuljanak, melyeknek a keresztségben ellentmondott.“

S mégis vannak, kik a hitoktatást az ifjukor végére szeretnék halasztani, mert a fejletlen értelem a keresztség mély titkainak fölfogására képtelen. Hát erre röviden azt feleljük, hogy a leghíresebb theologus sem képes hitcikkelyeink dicső hozzáférhetlenségét megtörni, azoknak magasztos épületébe egészen behatolni; a végtelen a véges ész meg nem értheti, de hisszük, mert Isten kinyilatkoztatta. Itt a gyermek nem különbözik a felnőttéktől, a tudatlan a lángeszű bölcsőtől. Valamint a nap ótékony sugarait nem monopolisálhatja senki, ugy a keresztség hitet sem.

De az akarat szabadságán sem vesz erőt a korai hitoktatás, hisz a szülőknek gondoskodniok kell gyermekeik természetfölötti boldogságáról ép ugy, mint természeti javairól. A földi jólét megalapításának jogos voltát senki sem tagadja el tőlük, miért lenne tehát a természetfölöttiekbe vágó intézkedés jogtalan? Valamint a különféle tudományok elemi ismerete, szintugy a vallásos képzettség is szükséges az általános műveltséghez, s ki a nélkül neveli kis tanítványait, az ártatlan életük egén csillagokat teremt, de nem alkot ragyogó napot, melytől a csillagok fényt nyerjenek.

A goston Lajos.

T Á R C Z A.

Ünnepi napátr.

Verses jelmondatokban. (Folytatás.)

Márcz. 19. Sz. József patriárka.

Dajkádod Dajkád, végezve az ácsbeli munkát,
Amit a föld s ég tart: Gyámfiad építi azt.
Mondják: ács voltál. Nincs szebb a tisztos iparnál.
Lágy nekem isteni ács! lelki szerencse kovács.

Márcz. 20. Sz. Jókim atya.

Egy szülő sincsen, ki is ily Unokára tekintsen:
Ezt a nepotismust kéne tekinteni most.

B. Csáki Móricz hv.

Zsarnok Csák Máté! ne harácsolod azt, mi a másé:
Jámbor Móricz od' át osztja ki önvagyonát.

Márcz. 21. Sz. Benedek apát.

Ami az égen a nap: Benedek te nekünk ugyanaz vagy;
A nap aranyfényt hint: általad él-d a hit.
Nap melegit, termel: Benedek! te a Rendcsemetékkal
Öntöd el Egyházunk ifju tenyész-kebelét.

Márcz. 22. Anczyrai sz. Vazul áld. vt.

Hitehagyott Julián! Vazul áldor nincs hite hijján;
Lásd sebe mint hegged: ám soha a te sebed . .

Márcz. 23. Sz. Liberát orvos és családja vtk.

Férj, nő jó gyerekek egymásnak legbecsesebbek:
S lám hiteért e család, Hunnerik! életet ad.

Márcz. 24. Sz. Gábor főangyal.

Visszamehetsz Gábor! már nyitva a mennyei sátor.
Mária mondva: igen: üdve mosolyg az egen.
Mit kése! hát menj! „A Mária lakja a szép menny,
Hisz maga ül már ott, Isten örök Fia trónt.

Márcz. 25. Gyümölcsoltó Boldogasszony.

Mondta: „legyen, s a lett napot Isten látta s az aethert,
Csillagokat, tengert, s légkörű földtő neget
Semmiből in kihoza mindent egy szócska hatása:
Ám a mindenadó *U szava* volt ez a szó,
Jesse leánya midőn angyaltól égi ígét vőn,
S a szűz ajka felett szinte „legyen“ lebegett:
Rögtön testté lett. Aki mindent lenni teremtett,
Bir csak *szógaló* ajkai közt kel a szó.

Sz. Humbert apát. *h*

Főnemes és gazdag voltál, s most árva barát vagy;
Főbb a menny s dusabb egy kicsi zárdai lak,

I m e t s F. J á k ó.

A kaczerkodás.

(Felolvasta dr. Cserni B. tanár az erdélyrészi magy. köz-
művelődési egyesület gyefhérvári fiökkörének márcz. 2-án
tartott estélyén.)

(Folyt. és vége.)

Rendszerünknek második paragrafusa alá tartoznak mindazok, kik az ép, egészséges testet, az egészséges érzékeket csak úgy közönséges s nem urias dolgoknak tekintik s így testi fogyatkozások színlelése által kaczerkodnak, holott a testi épséget rendszeren a legdrágább kincsek közé szoktuk számitani.

Ki számithatja meg a monoklisok, a czvikkerék, lorgnettek és a pápaszemek tömérdek számát, melyek csupán a kaczerkodás szolgálatában állanak, hogy az érdekes rövidlátásról visszutasithatlan tanúságot tegyenek. Ilyen üvegdarabka a szembe szorítva, ah! minő hódító erővel bir. — A pápaszem pedig tiz, száz lépésnyire már elárulja a tudóst, a gondolkozót, a filozófust. A rövidlátás tehát igen kitünő s gyakran nagyhatású divat-ág a kaczerkodásban. Azonban uraim tisztelet a kivételeknek!

De hát még az idegesség! A ki csak szerét teheti: ifju, hajadon és idősebb asszonyka, ha csak szerét teheti, legalább egy kis idegességet tulajdonit magának, mert minő megnyerő egy jól alkalmazott gyöngéd sikoltás, midőn az ajtó becsukatik, vagy egy bogárka száll egy hatyu fehérségű nyakacsckára, — s egy kis ájulás ilyenkor jól alkalmazva. — az már aztán éppen az igazi eszköz bámulat és érdekeltség gerjesztésére.

A bénaság általában nem irigylendő állapot s még is vannak számosan, kik e testi hiányt kaczerkodásuk eszközüül használják; csinos sántikálás, kissé nehézkes járás, himbálódzó testmozdulatok pedig érdekessé teszik az embert.

Az idegenszerűség általi kaczerkodás is nem ritkán fordul elő. — Minő magasztos befolyással bir az emberi szivre például a név, mert ha az uri nő „Jean inasom“ mondja, persze ennek egészen más nimbusa van, mintha

„János vagy Jancsi inasom“-nak nevezné az illető szolgát. — Az idegenszerű valóban kábító bűverővel kell hogy birjon, mert ha valaki csak néhány hétig is Bécsben lakott, már bécsiesen e, ki a szavakat, hallgatónak nagy gyönyörködtetésére. Így van ez a rendellenes állapotok színtelésével is. — X. kisasszony egészséges, jó gyomor és jó étvágygyal ül az asztalhoz, de tanuk előtt az ételeket csak kóstolgatja, szép ajkaival a poharat alig érinti, mint a madárka, mert azon meggyőződésben él, hogy ezen átherszerű, táplálkozási mód az egész férfivilágot lábaihoz fogja terelni. Pedig sokszor több időig is jólakhatnék, még pedig emberi módon csak egyetlen toillet-jének árából. — Az öreg uri ember, ki hasonló eredményt nem czélozhat. — mint a kisasszonyka, — tehát másképp s önmaga iránt óvatosabban és czélszerűbben jár el, jó étkezés után eltolja magától tányérát, sóhajtozván: „Óh, hol van a régi jó idő, midőn még jó étvágyam vala!“ Hisz meg van győződve, hogy ezáltal részvét és érdekeltség fog támadni a fiatalabb asztaltársak szívében. — Az álmatlanság is kitünő eszköz a figyelem fölgerjesztésére; mert minő mély és eszményi kaczerkodás rejlik e szavakban: „Istenem, Istenem! nem tudtam aludni az egész éjjen át!“ Minő tág tért vél itt nyerni a kaczerkodó. A felsorolt két paragrafus alá tartozók általában ártalmatlanok; más embertársnak bajt nem okoznak, tehát Isten neki! Járják a bolondok tánctát, ha nekik úgy tetszik, még farsangon kívül is.

De rendszerünknek harmadik paragrafusa alá tartozók néha-néha a körükben lévőkre alkalmatlanokká is válhatnak. Ide tartoznak t. i. azok, kik szellemi fogyatkozásuk bemutatása segélyével kaczerkodnak, kik saját hibáikba szerelmesek s ezen hibák folytonos szelöltetésével a világot meghódítani remélik.

A saját hibáiba szerelmes ember néha kellemetlenné, sőt veszedelmessé válhatik, mivel jobb utra csak nehezen, vagy sohasem vezethető; mert ő ezen kellemetlen sajátságait — másokkal szemben éppen különös és bámulatraméltó előnynek tartja, melyet talán e kerek világon senkisémm utánozhatna, senkisémm alkalmazhatna oly jól, mint éppen ő, s meylektől éppen oly kevéssé akarna elválni, mint a dendi czvikkerjétől, vagy genialis hajfürtjétől.

„Én már ilyen ember vagyok“ képzeli és mondja tetszelkedő emberünk azért, hogy mindenki örömet bámulja őt s mindenki legyen elragadtatva attól, hogy ő ilyen és nem másforma.

„Én már ilyen ember vagyok“, mondja a kímélet nélküi zsémbes, zsörtölődő ember; a mit gondolok, azt minden némezés-hámozás nélkül kimondom, s aztán büszkén néz maga körül, mert meg van győződve, hogy szabadnyelvűségét legalább egy félország bámulni és csudálni fogja.

Ez a kaczerkodás azonban nem oly ártalmatlan, a mint az ember első tekintetre azt elhinni szeretné; nem bizony, ez sok kellemetlenség, sok köny, sok félreertés és zavarnak okozója. — Hasonlók ezekhez azok, kik közömbösség által kaczerkodnak. „Mi közöm hozzá?“ mondják hidegen bárminő alkalomkor, lehetőleg nagy hatást remélvén ez által előidézhetni jámbor embertársaikban. Vizitákba menni, valakinek szívességet

tenni, vagy valakit leköteleni, ez mind nem inyére való a közömbösnek, ezt egyébiránt követelni tőle nem is kellene, mert hisz ő már ilyen ember.

Gyenge emlékezőtehetséggel is szoktak kaczerkodni azok, kik dicsekedve elbeszélik, hogy a datumokat semmikép sem bírják emlékezetökben megtartani, miért is ezen szeretetreméltóságuknál fogva számba sem veszik a gratulációkat stb. — Engedjék meg elfeledtem — — no mi meg is engedünk nekik, mert hisz ők már ilyen emberek. Ezen különczkedés azonban, mely által ki akarnak tűnni, nem sikerül mindig.

S hány érettebb nő — bocsánat, ez a kifejezés nem az életkorra vonatkozik — kaczerkodik nagyszerű naiv tapasztalatlanságával, ki éppen azért is a legegyszerűbb mindennapias ügyformálást feifoghatlannak találja s a legkisebb dolgot sem tudja önmagára elintézni, mert hisz kedves férjecskeje olyannyira elkényeztette. Őh ezen negédesseget, minő elragadónak képzelí a szegény kaczer nő.

De rettenetes végre rendszerünknek negyedik csoportjához tartozó azon háziasszonynak kaczerkodása, ki agyongazdálkodja önmagát és egész háznépét; mert a folytonosan változó cselédek semmitsem tesznek úgy, a hogy kellene. — Ilyen tetszelkedő asszony epés lesz, ruttá, kellemetlenné válik e folytonos küzdelem és munka közben, de semmi áron sem mondana le ezen megszeretett tulajdonságáról, mely által — a mint ő gondolja, — minden más asszony fölé emelkedik.

Minő diadalmas arccsal utasít ő vissza minden kérést, hogy kímélje magát, s minő meglegedett kaczerkodással válaszol ilyen kérésekre: Tudom, hogy beteggé teszem magamat, hogy elkészerítem életemet, de — hiába — én már ilyen vagyok.

Még sok ezerféle példát tudnék ezen általánosan divatban lévő kaczerkodásról vagyis tetszelkedésről felsorolni, de azt gondolom, hogy már ez is elég volt mára (midőn már sokaknak mozog a lába.) Végre még csak azt óhajtanám hangoztatni, hogy az ártatlan kaczerkodást semmi szín alatt sem kívántam szerény felolvasásom által a világtól kiirtani, hisz jól tudom, hogy az lehetetlenség. Mentse meg az Isten ily merész gondolatától. Czelem csak az volt, hogy rendszerbe öltött képet adjak azon általános kaczerkodásról, melytől egyetlen ember sem ment, mely az egész emberi nem közt uralkodik s még ezután is bátran uralkodhatik.

Köznapi életünkben nincs időnk rá, hogy ily dolgokat lélektani szempontból vizsgáljunk, de nagyon is alkalmas volt erre nevezte a mai társasestély s miután száz szóznak is egy a vége: engedjék meg tisztelt hallgatóim, hogy örömetemnek adjak kifejezést, azon esetre, ha igénytelen felolvasásom nem vala untató. Nem akartam unalmas lenni, s ha mégis az valék, nem az én hibám, ha nem a Kóka bandájának hibája, mely ott a karzaton hegedűveit már kaczerkodik.

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

— **XLIX. választmányi gyűlés** tartatott 1886. febr. 3-án. Jelenvoltak: Dr. Tódor J. alelnök, Nagy I. kanonok, Avéd J., Dr. Cserni B., Fogarasi J., Haydn H.,

Szabó I., Dr. Szuchy B., Tamási A., Dr. Veress F. és Pál I. titkár.

1. Olvastatik a mult gyűlés jegyzőkönyve. Hitelesítetik. —

Kapcsolatosan ezzel a tárggyal határozatkép jövőre ki mondatik, hogy mivel az eddigi gyakorlat a jegyzőkönyv hitelesítését illetőleg összeütközésre nyujtott alkalmat, ezután a jegyzőkönyv hitelesítése a gyűlést vezető elnök — illetőleg alelnök, a titkár és a kiküldött hitelesítő bizottság együttes összejövételénél történjék; a ki meg nem jelenik, hitelesítő jogától esetik.

2. Jelentetik, hogy Ebenhöch, Ferencz győri székesegyházi kanonok és Buzás János gyergyó-ditrői tani órendes tagokul kívánnak a társulatba be lépni.

A jelentkezés örvendetes tudomásul vétetik, mind ketten az I. szakosztályba igattanak és nekik az alapszabályok és a társulati oklevél megküldetni határozatik.

3. A számvizsgálók jelentést tesznek a pénztár állásáról, a mint következik. Számadás. 1886. január 1-től február 3-ig, bevétel 371 frt 33 kr., kiadás 228 frt. marad 143 frt 33 kr. A) bevétel: 1. Multévről átjött 54 frt 31 kr. 2. Tagdíjak és előfizetés 208 frt 72 kr. 3. Ajándék 13 frt. 4) Legelső köteleesség 3 frt., 5. Melléklési díj 2 frt 30 kr. összesen 371 frt 33 kr. B) kiadás: 1. Visszatetés az alap-tökébe 60 frt, 2. Újságbélyegekre 40 frt. 3. A nyomdász-nak 120 frt, 4. A kiadónival 8 frt, összesen 228 frt. Pénztárállás. A aptöke 60 frt. készpénz 143 frt 33 kr. Tartozás az alaptökének 120 frt. — Megvizsgáltuk s helyesnek találtuk. Gyfhérvárt, febr. 3. 1886. Tamási Aron, Dr. Szuchy Béla.

A jelentés tudomásul vétetik. Mivel az állandó számvizsgáló bizottság egyik tagja könnyen akadályozva lehet minden alkalommal megjelenni a számadás vizsgálásánál: harmadik tagnak Tamási A. választatik be állandóul.

4. Jelentetik, hogy Püspök Urunk O Exelertiája Baka János „Órangyal“ című ima és énekes könyvét a tett módosításokkal kiadásra helyben hagyta, és azt az alelnökhöz szóló leirattal a társulathoz további eljárás végett leküldötte.

A társulat nevére a kiadványhoz czégil most már odaadja, de kiköti, hogy az elárusítás ne a társulat nevében eszközöltessék, egy javított példány előre küldessék be, hogy a kiállítás körül tájékozás szerzettessék és a társulatnak 20—25 tiszteletpéldány adassék. Minderről a szerző jegyzőkönyvi kivonattal értesítendő.

5. A jegyzőkönyv hitelesítésére felkéretnek: Nagy I. kanonok, Dr. Szuchy és Avéd választmányi tagok.

IRODALOM.

— Megjelent: a) „**Uj magyar Sion**“ egyházi-irodalmi folyóirat. XVII. évfolyam, február (194) füzet. Tartalma: Telegdi Miklós származása, Bunyitai Vinczétől — A magyarországi r. k. papság irodalmi munkássága a XI. századtól 1885-ig. Szöllösy Károlytól. — A szabadkőművesség dr. Csáporitól. — Utivázlatok Németországból, dr. Pethőttől. — Irodalom és művészet. — Vegyesek. — Szerkeszti Esztergomban dr. Zádori János Ára 6 frt.

— b) „**Bericht** über die r. k. Lehr-Anstalten der lat. Erzdiocese Bukarest, insbesondere über jene der

Hauptstadt für das Schuljahr 1881—85“ Bukarest 1885. Tartalma: I. Előszó. — II. Részletes kimutatása a r. k. tanügynek a bukaresti érseki egyházmegyében. — III. Az érseki papneveléről. Kiadja fensőbb rendelkezésből Irwin Alajos érseki titkár és iskolais finöveldei igazgató.

— **Évkönyv a kalocsai katolikus legényegyesület 1885. évi működéséről.** — Összeállította Fonyó Pál. Tartalom: Elnöki jelentés. — Pénztári kimutatás. — Titkári jelentés. — Könyvtárnoki beszámolás. — A tagok névsora. — Az egyesület tisztviselői. — Az önszegélyző szövetkezet szervezete. — Költségvetés az 1886-ik évre. — Utóhangok.

A NAPI ESEMÉNYEK KÖRÉBŐL.

— **Püspök urunk ö nagyméltósága** f. hó 16-án Budapestre utazott, hogy a Szent István-Társulat ez idei nagygyűlésén jelen lehessen, honnan már szék helyére szerencsésen vissza is érkezett.

— **A Szent István-Társulat** f. hó 18-án tartotta meg ez idei közgyűlését, melynek messze kimagasló mozzanatát, miut mindig, úgy most is Simor János bibornok herczeg-primás elnöki megnyitó beszéde képezte. A nagytiszszel és megújuló éljenzésekkel fogadott monumentális beszédet lapunk jövő számai egész terjedelmében fogjuk hozni, mert szívünk egész teljéből meg vagyunk mi is győződve, hogy, miként a nagy tudomány bíboros főpap maga mondá, annak minél szélesebb körben való megismertetése „nemcsak az egyház, hanem a haza javának előmozdítására is szolgál a nand. — Nem kevésbé nevezetes pontja volt ezen nagygyűlésnek a feledhetetlen Tarkányink elhalálása által megürült atelnöki szék betöltése, mely nagytisztaságu tiszre az elnöklő hg. primás ajánlatára köztelkiáltással dr. Steiner Fülöp apát s nagyváradi kanonok, egykori kedves emlékü felsőbb papnevelő-intézeti igazgatónk a bécsi Augustineumban, választatott meg. — A titkári állás Agoston Antal elhunytá folytán szintén betöltendő lévén, a sok folyamodó közül Hummer Nándor, fővárosi gymn. tanár nyert általános szavazattöbbséget.

— **A mi mindig dicéretreméltó.** A gy.-fehérvári r. k. nagygyűnasium ifjusága Fábrián Sándor kanonok, gymnáziumi igazgató és finöveldei regens ur ö nagysága iránti tisztelettel párosult szeretetének és hódolatának ez évben is szép kifejezést adott, midőn f. hó 18-án megtartott névünnepe előestéjén Fogarasi János székesegyházi buzgó karnagy vezetése alatt egy néhány alkalmi dal talpraesett előadásával lepte meg az érdekekben gazdag és köztiszteletben álló derék igazgatót. A csinosan sikerült tisztelegést az ifuság részéről a tanári kar szívélyes gratulációja követte. Mi is szívünkbelől öhajjuk a kitünő tanférfinak: ad multos annos!

— **Az új üstökösök.** Ez időszerint három üstökös áll, illetőleg kószál a mennyboltozaton, melyek azonban ma még csak erősen nagyító távcsövekkel láthatók. Egyikük, melyet Brooks amerikai csillagvizsgáló tavaly fedezett föl, már is eltűnő félben van, míg a má-

sik kettő lassankint mind világosabbá válik és ápril utolsó harmadától fogva több héten át feltünő fényével érdekes látványt fog nyújtani. A közben huzamosb időn át közledek egymáshoz és az északi égsark felé sietnek, míg végre ápril 30 tól kezdve az egyik hirtelen megfordul és később az észak-nyugoti láthatáron lehanyatlík. Ezt az üstököst mult évi december 2-án Barnard észak-amerikai csillagász fedezte fel és azért egyelőre Barnard-üstökösnek nevezik; a másikat Fabry fedezte föl Párisban 1885. dccz. 1-én s szintén fölfedezőjének nevét viseli. Mind a két üstökösnek meg van az a sajátossága, hogy pályáik, bár egyenkint meglehetősen különböznek egymástól, mindazáltal általában félre nem ismerhető hasonlatosságot mutatnak egymáshoz és hogy mind a két csillag feltünésekor, apr. utolsó harmadában, nemcsak rendkívül fényes lesz, hanem azon felül egymás tőszomszédságában lesznek, ugyanis este 8 és 9 óra között észak-nyugaton az égsark alatt láthatók.

— **Nagy hideg.** Az utóbbi években észlelt legnagyobb hidegekről egy francia szaklap érdekes összeállítást közöl. Pe broke-ban, Kanadában 1873-ban — 32 fok C., a Reliance erődben pláne 56 fok C. észleltek. Verkojanszk szibériai városban a hőmérő ismételten 55 fokra szállott alá; e hely tehát még hidegebb, mint a hírhedt Irkutsk, hol januariusban gyakran fordul elő 45 fok hideg, bár csak hat északi fokkal fekszik magasabban Edinburgnál. A legnagyobb hideg, melyet Nordenskjöldnek ki kellett állania 47 fok c volt. Martin utazó 1882. novemberében 63 fok c. hideget észlelt keleti Szibériában, míg a karai tenger jegébe fagyott „Varna“ legénysége 1883. jan. 25-én 65 fok hideget jegyzett. A Franklin-expedíció tagjainak amaz állítása azonban, hogy 1879—80. telén 71 fok hideg volt, a mesék világába tartozik. A hőmérő nem szállott alább 57 foknál. Ez expedíció lefolyásából különben kiderült, hogy európaiak, kellő-n főlkészülve, öt hóig kibírhathnak 40—57 fok hideget.

— **Pályázat.** Azapanagyfalusi (Szolnok-Doboka m.) rom. kath. kántortanítói állomás — halálozás folytán — megürülvén, erre folyó április 11-ig pályázat hirdettetik. Évi jövedelem termények és készpénzben: 180 frt. a deési magy. kir. adóhivataltól havonkinti részletekben utólagosan fizetve; 1 frt 60 kr. áhitatos alapítványból, stola jövedelem 20 frt; szabad laadás 2 szoba, konvha, pincze és gazdasági épülettel csinnal berendezve; 5 öl fa, melyből az iskola is fűtendő. Veteményes kert 210 öl és szőlő 4 hold 837 öl nagyságban. Felhivatnak mindazon okleveles kánoritanitók kik ezen allotást elnyerni öhajtják, hogy kellőleg felszerelt folyamodványukat mielőbb betejesszék. Kérvények Gegő György lelkéhez intézendők Apanagyfaluba.

Szerkesztői üzenet.

— **T. G. urnak** Szarvas-Kenden. „Mulandóság.“ Nem közölhető.

2. A hárfá és Ariston hangjaiból: „**Mi az élet**“ (énekli Simeon atya.) Nincs költészet benne.

3. „**A legszebb rózsaszál**“ Z. I. k. a.-nak. A tárgy nagyszerű: de hiányos külalakja miatt, csakis lényeges átídomításokkal lenne közölhető.

SZÜTS ÉS TÁRSA

kath. könyvkereskedése, kép- és egyházi szerek műintézetében
Szt. Ferenczék Basára 16. sz.

BUDAPESTEN

A LEGSZENTEBB SZIV ASSZONYÁHOZ

KAPHATÓK: Teljes Ornatusok, Misemondó ruhák, Dalmatikák, Pluvialék, Albák, Reverendák, Rochettok, Lobogók, Zászlók, Mennyezetek, Szentségtartók, Kelyhek, Csillárok, Oltárlámpák, Gyertyatartók stb. Ezeken kívül **Szobrok, Barlangok, Hordozható Baldachinumok** bármely rajz után s kivitelben. **Oltárok, Szószékek vagy egész templomok teljes felszerelése** a legmagasabb kívánalmaknak megfelelőleg felvállaltatik. Bárminő egyháztárgynak **ezüstözése** vagy **megaranyozása** a legjutányosabban eszközöltetik. **Szent-, élet-, táj és genre olajsziinnyomatu képeink** keretben v. anélkül a legnagyobb választékban. **Olvasók, Ermek, I. makönyvbe való s elosztásra szánt szent képek** minden csak létező nemben. Olajsziinnyomatu **keresztuti képeink** a leghiresebb művészek rajzai után a legkülönfélébb ár és kivitelben. **Oltár** és bármely **képnek festését** akadémiái festők által művészi eszéközölhetjük.

Kath. könyv kereskedésünkben mindennemű **Missalék, Breviáriumok** szóval minden **egyházi szertartásos könyvek, azonkívül tankönyvek, ifjúsági iratok, tudományos, szépirodalmi művek** valamint minden bel- és külföldi lapok bármely nyelven kaphatók. Elismerő leveleink ezrei inteztetünk jó hírnevét s soliditását igazolják.

Arjegyzéket bárkinék kívánatra bementve küldünk.

Horgany vonal.

Az osztrák-magyar engedélyezett ut.

A legbiztosabb, legjobb és legolcsóbb ut

TRIEST- és FIUMÉBÓL NEW-YORKBA

Gőzhajó „**AUSTRALIA**” 2240 tonna

Elutazás Triestből Aprilis 1-én
 Fiuméből „ 3-án

Közvetlen utazójegyek és közvetlen podgyász felvétele és tengeri szállítólevelek **Bécsből, Budapestből** és az osztrák-magyar monarchia más főállomásoktól **Északamerika** bármelyik főhelységéhez. Szállítások a **Földközi tengeren** közbe eső kikötők számára elfogadtatnak.

Bővebb utasítást nyerni:

Henderson Brothersnél Triestben.

Henderson Brothersnél Bécsben.

I. Kolowratring 4.

Kiadja: Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: Dr. TÓDOR JÓZSEF.

Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA, Dr. SZUCHY BÉLA, STRAUBERT ÖDÖN, Dr. VERESS FERENCZ.

Nomatott a püsp. lyc. nyomda gyorsajtóján Gyulaféhevártt.

Fővárosi Hitelszövetkezet.

Intézetünk üzletrészjegyeire (110 ft) ugy Budapesten az igazgatóság-nál, mint vidéken az **erre felhatalmazott képviselősegeknél** folyton elő lehet jegyezni. — A tagok **50—1000** frtig, kedvező feltételek mellett, **személyes hitlere is**, melynek művelése az intézet egyik főcélja (váltó és jótálló nélkül) cs-kély, minden 100 ft után csupán

heti 50 krral törleszthető kölcsönt nyerhetnek, 6% kamatra, ugy hogy az öngondoskodásnak ez a módja minden keresetképes és elfogadható hitelü egyénre (nőkre nézve is) előnyös és ajánlatos.

Bővebbet a képviselősegnél vagy az igazgatóságnál, **VIII. Főherceg Sándor-utca 32.** hol egyszerű levélbeli kérdezősködéésre részletes felvilágosítások készséggel adatk. Budapest, 1886. f.br. hóban. Az igazgatóság.

!!! Huzás már jövő Hónapban !!!

Kincsem 11 sorsjegy 10 csak

Főnyeremény készpénzben

50.000 ft

10.000 ft. 5000 ft 20% lev. || 4788 pénznyeremény.

A magyar lovar-egyesület sorsjegy-irodája: Budapest, Váci-utca 6. sz.